SCL 90-R Ölçe?i (Symptom Checklist Revised)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *SCL 90-R Ölçe?i (Symptom Checklist Revised)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30052

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

SCL 90-R (Symptom Checklist Revised) Ölçe?i, bireylerin son yedi gün içinde deneyimledikleri psikolojik semptomlar?n yo?unlu?unu ve yayg?nl???n? ölçmek amac?yla Leonard R. Derogatis taraf?ndan geli?tirilmi?, çok boyutlu ve kendini bildirme tarz?nda bir psikometrik araçt?r. Ölçek, 90 maddeden olu?ur ve dokuz temel klinik semptom boyutunu de?erlendirerek genel bir psikolojik s?k?nt? profili sunar. SCL 90-R, hem klinik tan? süreçlerinde hem de geni? ölçekli epidemiyolojik çal??malarda yayg?n olarak kullan?lmaktad?r.

Türkiye'deki akademik çal??malar, ölçe?in Türkçe popülasyonunda geçerlik ve güvenirlik analizlerini gerçekle?tirerek, bu arac?n kültürel uyarlamas?n? sa?lam??t?r. Kaynakçada belirtilen çal??ma, ölçe?in bir uyarlama türü oldu?unu ve özellikle mesleki stresin incelenmesi gibi özel ba?lamlarda kullan?ld???n? göstermektedir. Bu tür uyarlamalar, ölçe?in farkl? sosyo-kültürel gruplarda da güvenilir sonuçlar vermesini amaçlar.

Anahtar Kelimeler

SCL 90-R, Psikolojik S?k?nt?, Semptom Kontrol Listesi, Psikopatoloji, Ruh Sa?l??? Taramas?, Uyarlama, Genel ?iddet ?ndeksi.

Yazarlar

Leonard R. Derogatis, Rick S. Lipman, Lino Covi. (Türkiye Uyarlamas? Referans?: Çetin, A. K.)

Amaç

SCL 90-R Ölçe?i'nin birincil amac?, bir bireyin ya?ad??? psikopatolojik semptomlar?n düzeyini h?zl? ve ekonomik bir ?ekilde de?erlendirmektir. Klinik ortamlarda, ölçek tedaviye ba?lama öncesinde hastan?n genel s?k?nt? düzeyini belirlemek, tedavi sürecindeki ilerlemeyi veya gerilemeyi izlemek ve tedavi sonuçlar?n? de?erlendirmek için kritik bir araçt?r. Ara?t?rma ba?lam?nda ise, çe?itli risk faktörlerinin (örne?in, mesleki veya çevresel stres) ruh sa?l??? üzerindeki etkilerini ölçmek için standart bir ölçüt sa?lar.

Ölçek, sadece genel s?k?nt? düzeyini (Genel ?iddet ?ndeksi, GSI) ölçmekle kalmaz, ayn? zamanda semptomlar?n hangi psikopatoloji alanlar?nda (depresyon, anksiyete, somatizasyon vb.) yo?unla?t???n? da detayl? olarak gösterir. Bu çok boyutlu yakla??m, klinisyenlere hastan?n semptom profilinin daha nüansl? bir resmini sunar ve hedef odakl? müdahale planlar?n?n olu?turulmas?na yard?mc? olur.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yap?

SCL 90-R, psikolojik s?k?nt?n?n dokuz temel boyutunu ölçen 90 maddeden olu?an bir envanterdir. Bireylerden, her bir semptomu son yedi gün içinde ne kadar ya?ad?klar?n? 0'dan (hiç yok) 4'e (a??r? düzeyde) kadar puanlamalar? istenir. Ölçe?in yap?sal modeli, psikopatolojinin ana bile?enlerini temsil eden alt ölçekleri içerir.

Ölçe?in ölçtü?ü temel boyutlar ve içerikleri ?unlard?r:

Somatizasyon (SOM): Vücut a?r?lar?, nefes darl???, ba? dönmesi gibi bedensel s?k?nt? belirtileri.
Obsesif-Kompulsif (O-C): ?stenmeyen dü?ünce ve eylemler, konsantrasyon güçlü?ü ve tekrarlay?c? davran??lar.
Ki?ileraras? Duyarl?l?k (INT): Ba?kalar? taraf?ndan ele?tirilme veya reddedilme korkusu, yetersizlik hisleri.
Depresyon (DEP): Çökkün ruh hali, ilgi kayb?, umutsuzluk, intihar dü?ünceleri.
Anksiyete (ANX): Gerginlik, sinirlilik, panik ataklar ve genel kayg? belirtileri.
Dü?manl?k (HOS): Sald?rgan dü?ünceler, öfke, irritasyon ve k?zg?nl?k duygular?.
Fobik Anksiyete (PHOB): Belirli durum veya nesnelere kar?? a??r?, mant?ks?z korku ve kaç?nma davran??lar?.
Paranoyak Dü?ünce (PAR): Ku?kuculuk, referans fikirleri ve çevresindekilere kar?? güvensizlik.
Psikotizm (PSY): Yabanc?la?ma hissi, sosyal izolasyon ve potansiyel halüsinasyon veya sanr? belirtileri.

Ek olarak, ölçek üç global indeks sa?lar: Genel ?iddet ?ndeksi (GSI), Pozitif Semptom S?k?nt? ?ndeksi (PSDI) ve Pozitif Semptom Toplam? (PST). Bu indeksler, genel psikolojik s?k?nt?n?n düzeyini özetler.

Geçerlik

SCL 90-R'nin geçerlik çal??malar?, ölçe?in amaçlad??? psikolojik yap?lar? do?ru bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlamay? amaçlam??t?r. Orijinal çal??malarda, ölçe?in yap? geçerli?i, dokuz faktörlü modelin istatistiksel olarak uygunlu?unu gösteren faktör analizleri ile desteklenmi?tir. E? zamanl? geçerlik ise, SCL 90-R alt ölçek puanlar?n?n, ayn? yap?lar? ölçen di?er standart psikometrik araçlarla (örne?in, MMPI veya Hamilton Depresyon Derecelendirme Ölçe?i) yüksek korelasyon göstermesiyle ortaya konmu?tur.

Kaynakçada belirtilen Çetin (2002) çal??mas?nda geçerlik bilgisi aç?kça yer almam??t?r; ancak Türkiye'deki di?er uyarlama çal??malar?, ölçe?in hem Türk kültürüne uygunlu?unu hem de klinik gruplar? sa?l?kl? popülasyondan ay?rt etme yetene?ini (ay?rt edici geçerlik) ba?ar?l? bir ?ekilde göstermi?tir. Bu çal??malar, ölçe?in klinik de?erlendirme arac? olarak kullan?labilirli?ini

ARABPSYCHOLOGY.COM

güçlendirmi?tir.

Güvenirlik

SCL 90-R, yüksek düzeyde güvenilirli?e sahip bir araç olarak kabul edilmektedir. ?ç tutarl?l?k güvenilirli?i (Cronbach's Alpha), ölçe?in dokuz alt boyutu için genellikle 0.70 ile 0.95 aras?nda rapor edilmi?tir, bu da maddelerin ilgili semptom yap?s?n? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir. Özellikle Depresyon, Anksiyete ve Somatizasyon alt ölçekleri için iç tutarl?l?k de?erleri s?kl?kla çok yüksektir.

Test-tekrar test güvenilirli?i (k?sa aral?klarla uyguland???nda sonuçlar?n tutarl?l???), ölçe?in zaman içinde semptom düzeyindeki nispeten kal?c? farkl?l?klar? ölçmede stabil oldu?unu kan?tlam??t?r. Bu yüksek güvenilirlik de?erleri, SCL 90-R'nin hem ara?t?rma hem de klinik de?erlendirme amaçlar? için sa?lam bir temel olu?turdu?unu göstermektedir. Kaynak çal??mada güvenirlik verisi sunulmasa da, ölçe?in genel kabul görmü? güvenilirlik standartlar?n? kar??lad??? varsay?lmaktad?r.

Faktör Analizi

SCL 90-R'nin faktör yap?s?, psikopatolojinin çok boyutlu do?as?n? yans?tacak ?ekilde tasarlanm??t?r. Orijinal geli?tirme sürecinde yap?lan faktör analizleri, ölçe?in dokuz temel semptom boyutuna ayr?ld???n? desteklemi?tir. Bu dokuz faktör, psikolojik s?k?nt?n?n farkl? klinik sendromlara kar??l?k gelen bile?enlerini temsil eder.

Türkçe uyarlama çal??malar?nda yap?lan Aç?mlay?c? ve Do?rulay?c? Faktör Analizleri, genellikle orijinal dokuz faktörlü yap?n?n büyük ölçüde korundu?unu do?rulam??t?r. Baz? ara?t?rmac?lar, kültürel veya dilsel farkl?l?klardan kaynaklanabilecek küçük sapmalarla birlikte, yedi veya sekiz faktörlü alternatif modellerin de iyi uyum sa?layabilece?ini belirtmi?lerdir. Ancak, klinik ve ara?t?rma prati?inde standart puanlama ve yorumlama için Derogatis'in orijinal dokuz faktörlü modeli esas al?nmaya devam etmektedir.

Araç

SCL 90-R, bireyin kendisi taraf?ndan doldurulan standart bir envanterdir ve uygulamas? için özel bir e?itim gerektirmez, ancak yorumlanmas? klinik uzmanl?k gerektirir.

Test Türü: Uyarlama (Çok Boyutlu Semptom Kontrol Listesi)

Format: 5'li Likert Ölçe?i (0 = Hiç Yok, 4 = A??r? Düzeyde). Birey, her bir semptomu son yedi gün içinde ne kadar ya?ad???n? i?aretler.

Mevcut Diller: ?ngilizce (Orijinal), Türkçe, ?spanyolca, Frans?zca, Almanca ve çok say?da di?er

ARABPSYCHOLOGY.COM

dil.

Popülasyon Grubu: Klinik ve klinik olmayan yeti?kinler ve 13 ya??ndan büyük ergenler.

Ya? Grubu: Ergenlik dönemi sonras? ve yeti?kinlik (Genellikle 13-18 ya? ve üstü).

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, genel nüfus taramalar?nda, psikiyatrik hastanelerde, t?p merkezlerinde ve özel meslek gruplar?n?n ruh sa?l??? de?erlendirmelerinde yayg?n olarak kullan?l?r. Kaynak referans?, deri i? kolunda çal??anlar? hedef alm??t?r.

Test Metodolojisi: Uygulama süresi ortalama 15-20 dakikad?r. Puanlama sonucunda dokuz alt ölçek puan? ve üç genel indeks (GSI, PSDI, PST) elde edilir. GSI, genel psikolojik s?k?nt?n?n en önemli tek göstergesi olup, genellikle klinisyenler taraf?ndan ilk bak?lan de?erdir.

Anahtar Kelimeler

Derogatis, 90 Madde, Somatizasyon, Depresyon, Anksiyete, Genel ?iddet ?ndeksi, Ruhsal Durum, Psikopatoloji.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilinmiyor (Orijinal Yazarlar: Leonard R. Derogatis ve arkada?lar?)

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: Bilinmiyor

Yaz??ma Adresi: Bilinmiyor

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

SCL 90-R'nin telif hakk? genellikle psikometrik yay?nc?lara aittir ve ticari kullan?m? lisans gerektirir. Yay?nc?lar, ölçe?in standart kullan?m k?lavuzlar?n?, normatif verilerini ve puanlama yaz?l?mlar?n? ücret kar??l???nda sa?lar.

Orijinal Test Y?l?: 1975 (Revizyon)

?zinler: Ölçe?in yasal olarak kullan?lmas?, ço?alt?lmas? veya çevrilmesi için yay?nc?dan resmi izin al?nmas? zorunludur. Akademik ara?t?rma ve tezler için de izin prosedürleri uygulanmal?d?r.

Ücret: Ticari ve büyük ölçekli ara?t?rma kullan?m? lisans ücretine tabidir.

Kaynaklar

SCL 90-R'nin Türkiye'deki uygulamas?na dair kaynak referanslar ve orijinal k?lavuz:

ARABPSYCHOLOGY.COM

Çetin, A. K. (2002). *Deri i? kolunda çal??anlar?n ruhsal durumlar?n?n SCL 90-R (Symptom Checklist Revised) Ölçe?i kullan?larak incelenmesi*. (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü Halk Sa?l??? Anabilim Dal?, ?stanbul.
Derogatis, L. R. (1975). *SCL-90-R: Administration, scoring & procedure manual for the revised version and other instruments of the Psychopathology Rating Scale Series*. Clinical Psychometric Research.
?ahin, N. H., & Durak, A. (1994). Belirti Tarama Listesi (SCL-90-R) nin üniversite ö?rencileri için güvenilirlik ve geçerli?i. *Türk Psikoloji Dergisi*, 9(31), 44-54.

SCL 90-R Ölçe?i (Symptom Checklist Revised) Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir. Ölçek maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r.

Kaynak içerikte ölçe?in maddeleri yer almad???ndan, bu bölümde 90 maddenin tamam? listelenmemi?tir. SCL 90-R maddeleri, bireyin ya?ad??? belirli semptomlar? (örne?in, "Kalp at??lar?n?n h?zlanmas? veya düzensizle?mesi", "Ba?kalar? taraf?ndan izleniyormu? veya konu?uluyormu? gibi hissetme", "Cinsel ilgi azalmas?") kapsar ve her bir semptomun ?iddeti 5 dereceli Likert ölçe?inde de?erlendirilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM